

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har den 20 maj 1999 beslutat bereda bl.a. socialutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens proposition 1998/99:107 En idrottspolitik för 2000-talet – folkhälsa, folkrörelse och underhållning.

Socialutskottet begränsar yttrandet till avsnitt 6.1.3 Antidopningsarbetet i propositionen samt till motionerna Kr20 (s), Kr23 (m) yrkande 2, Kr26 (fp) yrkande 7, Kr27 (c) yrkandena 3–4 och Kr28 (kd) yrkande 5.

Socialutskottet

Dopingjouren vid Huddinge sjukhus

I *regeringens proposition* anförts om antidopningsarbetet bl.a. att regeringen tidigare har uttalat att det är angeläget att Folkhälsoinstitutet följer utvecklingen av dopningsmissbruket i samhället men att det för närvarande inte finns skäl att ålägga FHI ytterligare uppgifter i denna fråga (se prop. 1998/99:3).

I *motion Kr23 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m)* begärs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om antidopning (*yrkande 2 delvis*). Motionärerna framför att lika viktig som kontrollverksamhet i kampen mot dopningsmissbruket är en kontinuerlig och saklig informationsverksamhet. Här har den s.k. Dopingjouren spelat en central roll genom sin unika överblick över situationen i landet. Dopingjouren spelar dessutom en viktig roll i utvecklandet av fungerande behandlingsmetoder för missbrukare.

Sedan 1997 saknar Dopingjouren långsiktig finansiering. Verksamheten bedrivs i dag med hjälp av sponsormedel från Pharmacia Upjohn, vars åtagande upphör vid kommande årsskifte. Om ingenting händer kommer verksamheten därefter att få läggas ned, ett svårt slag mot antidopningsarbetet.

I regeringens presskommentar till den idrottspolitiska propositionen sägs att man föreslår en förstärkning av insatserna mot dopning. Detta påstående åtföljs inte av några konkreta förslag. Menar man allvar bör ett första steg vara att garantera Dopingjourens fortsatta existens.

I motion Kr28 av Dan Kihlström m.fl. (kd) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att hitta en permanent lösning för Dopingjouren i Huddinge (*yrkande 5 delvis*). I motionen anförts att regeringen med all rätt agerar på den internationella arenan när det gäller antidopningsarbetet. I propositionen markeras också att idrott och motion är en folkhälsofråga och att dopning bör betraktas ur ett folkhälsoperspektiv. Det är därför förvånande att man inte ger Dopingjouren större uppmärksamhet. Om regeringen menar allvar med sitt tal om en förstärkning av kampen mot dopning borde den också verka aktivt för att hitta en permanent lösning för Dopingjouren.

I motion Kr27 Birgitta Sellén m.fl. (c) begärs att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om finansieringen av Dopingjouren (*yrkande 4*). Motionärerna anför att det vid Huddinge bedrivs en uppskattad och omfattande informationsverksamhet, den s.k. Dopingjouren, som är hotad om inte verksamhetens finansiering kan klaras ut. Sedan 1997 saknas en långsiktig finansiering. Dopingjouren bedrivs i dag med sponsormedel, vilka räcker fram till årsskiftet. Dopingjouren spelar också en viktig roll vid framtagandet av olika behandlingsmetoder för dopningsmissbrukare. Motionärerna anser att staten måste ikläda sig ansvaret för finansieringen av Dopingjouren. Detta bör ges regeringen till känna.

I motion Kr26 av Lennart Kollmats m.fl. (fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Dopingjouren (*yrkande 7 delvis*). Motionärerna anför att Dopingjouren till en början finansierades av Folkhälsoinstitutet. För närvarande finansieras jouren av läkemedelsföretaget Pharmacia & Upjohn. Det åtagandet upphör i och med utgången av 1999. Dopingjouren samverkar med det landstingsfinansierade Kompetenscentrum för dopingfrågor vid Huddinge sjukhus. Kompetenscentrum utvecklar behandlingsprogram för missbrukare av dopningsmedel. Kompetenscentrum är för sitt arbete beroende av Dopingjouren och upphör den försvinner hela verksamheten. Några möjligheter att repliera på expertis regionalt eller lokalt finns inte eftersom sådan inte finns.

Enligt motionärerna anger regeringen i propositionen att frågor om dopningsmedel och missbruket av dessa medel tas upp i utbildningen av olika yrkesgrupper i varierande mån. I propositionen framhålls vikten av att berörda studenter och yrkesgrupper erhåller kontinuerlig kunskap och kompetens inom området genom fortbildnings- och vidareutbildningsinsatser. Detta har också påtalats av Riksidrottsförbundet som anser att jourens framtid bör tryggas med statliga medel på grund av dess viktiga funktion för kunskapsinsamlande. Eftersom Dopingjouren är av vikt för såväl utbildning och forskning som för hälso- och sjukvården hemställer motionärerna att staten tar upp förhandlingar med Landstingsförbundet om hur Dopingjourens framtid skall kunna tryggas.

I motion Kr20 av Eva Johansson och Ingela Thalén (båda s) begärs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser som medger fortsatt verksamhet vid Dopingjouren vid Huddinge sjukhus. Motionärerna pekar på att regeringen i propositionen understryker

vikten av att arbetet mot dopning förstärks. Dopingjouren har under många år fungerat som en kunskaps- och rådgivningscentral för hela landet. Kunskapen om dopning och hur skador efter missbruk av dopningsmedel kan lindras är för liten i många delar av t.ex. sjukvården, skolan, polisen och socialtjänsten. Den samlade kunskap som finns vid Dopingjouren är ett stöd i det nödvändiga arbetet med att bygga upp tillräckliga kunskaper. Många enskilda, både missbrukare och deras vänner och anhöriga, får också hjälp och stöd av Dopingjouren.

Dopingjouren har under årens lopp finansierats på olika sätt, bl.a. genom anslag från Folkhälsoinstitutet. Detta anslag upphör vid årsskiftet 1999/2000 och någon ny finansiering är inte ordnad. Det betyder att jouren läggs ner vid årsskiftet, vilket i sin tur innebär stor risk för att den kompetens om byggs upp runt jouren skingras, om man inte snart får besked om en fortsatt verksamhet.

Motionärerna anser att det är av största vikt att Dopingjourens verksamhet kan fortsätta till dess att t.ex. sjukvården, skolan, polisen och socialtjänsten i olika delar av landet har hunnit bygga upp den kompetens som krävs för att upptäcka dopning och ge god vård och ett bra stöd för den som genom dopningsmissbruk drabbas av skador.

Tidigare behandling

Dopingjouren behandlades i *proposition 1998/99:3 Åtgärder mot dopning*. Regeringen anförde (s. 44) att det är angeläget att FHI följer utvecklingen när det gäller dopningsmissbruket i samhället. Det finns dock inte skäl att ålägga institutet ytterligare uppgifter avseende denna fråga. När det gäller frågan om jourens framtid skall tryggas med statliga medel redovisade regeringen att FHI gjort bedömningen att den regionala och lokala kompetensen i dopningsfrågor ökat och att en finansiering från institutets sida av en jourtelefon för dopningsfrågor inte kan motiveras med hänsyn till de insatsprioriteringar som institutet måste göra. Regeringen fann mot bakgrund härav inte tillräckliga skäl för att Dopingjouren skulle stödjas ekonomiskt av staten.

Utskottet anförde i *betänkande 1998/99:SoU5 kontroll av syntetiska droger och åtgärder mot dopning* bl.a. följande (s. 8).

Dopingjouren är en telefonjour som funnits på Huddinge sjukhus sedan oktober 1993 och som är öppen för allmänheten i hela landet. Verksamheten bedrivs i Stockholms läns landstings regi och finansieras för närvarande av Pharmacia & Upjohn AB. Verksamheten är främst avsedd att besvara allmänhetens frågor om bl.a. riskerna med bruket av dopningsmedel. Avsikten är även att kontakt skall förmedlas med specialister inom sjukvården för uppföljning av dopningrelaterade problem.

Vid Huddinge sjukhus, kompetenscentrum för dopningsfrågor, pågår för närvarande ett treårigt projekt som finansieras av Stockholms läns landsting och som syftar till att samla kunskap till ett behandlingsprogram för missbrukare av dopningsmedel. Vid centret görs bl.a. psykiatriska bedömningar och tas blodprov varefter patienterna hänvisas till specialister och följs upp under två år. De som behandlas vid centret har i regel hänvisats dit efter kontakt med Dopingjouren.

Utskottet anförde i sin bedömning följande (s. 9).

Enligt utskottets mening är det av vikt att den erfarenhet, kompetens och kunskap som finns vid Dopingjouren tas till vara i framtiden. Det kan ifrågasättas om inte verksamheten skulle kunna samordnas med annan upplysningsverksamhet av liknande karaktär.

Utskottet delar den bedömning som görs i propositionen om finansiering av Dopingjouren.

Utskottet avstyrkte motionerna (fp). En reservation i frågan fogades till betänkandet (v, mp och fp). Riksdagen följde utskottet (rskr. 1998/99:139).

Utskottets bedömning

Dopingjouren har under många år fungerat som en kunskaps- och rådgivningscentral för hela landet. Kunskapen om dopning och hur skador efter missbruk av dopningsmedel kan lindras är måhända inte tillräcklig inom alla berörda samhällsområden. Den samlade kunskap som finns vid Dopingjouren innebär ett stöd i arbetet med att bygga upp tillräckliga kunskaper på området. Utskottet vidhåller att det är av vikt att den erfarenhet, kompetens och kunskap som finns vid Dopingjouren tas till vara även i framtiden. Utskottet har tidigare ifrågasatt om inte verksamheten skulle kunna samordnas med annan upplysningsverksamhet av liknande karaktär.

Verksamheten vid Dopingjouren spelar enligt utskottets mening en mycket viktig roll för att komma till rätta med missbruk och spridning av dopningsmedel. Utskottet noterar att regeringen nyligen i *proposition 1998/99:115 På ungdomars villkor – ungdomspolitik för demokrati, rättvisa och framtidstro* har uttalat att Dopingjouren i det förebyggande arbetet på området har en stor betydelse för hela landet (s. 53). Utskottet delar denna bedömning och förutsätter därmed att regeringen noga följer frågan om Dopingjourens framtid.

Motionerna Kr20 (s), Kr23 (m) yrkande 2 delvis, Kr26 (fp) yrkande 7 delvis, Kr27 (c) yrkande 4 och Kr28 (kd) yrkande 5 delvis är till viss del tillgodosedda och bör avstyrkas.

Dopinglaboratoriet vid Huddinge sjukhus

I *regeringens proposition* anføres under avsnittet antidopningsarbete beträffande Dopinglaboratoriet i Huddinge att det är en viktig verksamhet som bedrivs vid laboratoriet. Genom kriminaliseringen av bruket av dopningsmedel kommer polisen att behöva anlita expertis för att analysera prover vid misstanke om brott. Polisen kan då köpa tjänster av Dopinglaboratoriet. Därmed kommer laboratoriet att få än större betydelse. Regeringen anser därför inte att ansvaret för Dopinglaboratoriet nu bör bli föremål för ytterligare prövning. Sannolikt leder kriminaliseringen till ett ökat antal beställningar av analyser och därmed en stabilare bas för laboratoriet och dess verksamhet.

I *motion Kr23 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m)* begärs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om antidopning

(yrkande 2 delvis). Motionärerna framför att i regeringens idrottspolitiska proposition återkommer inte Idrottsutredningens förslag om Dopinglaboratoriets finansiering. Där konstateras visserligen att det är en viktig verksamhet som bedrivs vid laboratoriet och att den dessutom kommer att få än större betydelse. Trots det anser man att ansvaret för Dopinglaboratoriet för närvarande inte bör omprövas.

Enligt motionärerna hoppas regeringen att ett ökat antal beställda analyser från polisen ska garantera Dopinglaboratoriets ekonomiska bas. Det finns emellertid ingenting som tyder på att så skulle bli fallet. Ett dopninglaboratorium kan på grund av de dyra analyserna knappast bli självförsörjande. Tvärtom finns en uppenbar risk att avsaknaden av ekonomiska garantier leder till att laboratoriet får stänga, eller i alla fall tvingas skära ner ambitionerna och därmed mista sin viktiga IOK-ackreditering.

I motion Kr28 av Dan Kihlström m.fl. (kd) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att hitta en permanent lösning för Dopinglaboratoriet i Huddinge (yrkande 5 delvis). I motionen anförts att det är förvånande att regeringen inte gör Dopinglaboratoriet större uppmärksamhet. Dopinglaboratoriet är ackrediterat av Internationella Olympiska Kommittén och av hög klass. Regeringen konstaterar också att den verksamhet som bedrivs vid laboratoriet är viktig, men vill inte att ansvaret för verksamheten omprövas. I stället utgår man från att polisen i framtiden kommer att behöva köpa expertis för att analysera prover. På detta sätt räknar regeringen med att laboratoriet kommer att finansieras. Motionärerna menar att detta är en alltför osäker lösning och vill inte riskera att laboratoriet tvingas att stänga. Om regeringen menar allvar med sitt tal om en förstärkning av kampen mot dopning borde den, enligt motionärerna, också verka aktivt för att hitta en permanent lösning för Dopinglaboratoriet.

I motion Kr27 Birgitta Sellén m.fl. (c) begärs att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Dopinglaboratoriet i Huddinge (yrkande 3). Motionärerna anför att Dopinglaboratoriet är internationellt i toppklass och det är godkänt av Internationella Olympiska Kommittén. Trots att regeringen konstaterar att verksamheten vid laboratoriet är viktig så fullföljs inte förslaget i Idrottsutredningen att låta utgiftsområdet för hälso- och sjukvård ansvara för att ett fullgott dopningslaboratorium finns. Enligt motionärerna är det högst tveksamt att likt regeringen förlita sig till att polisen efter kriminaliseringen av dopning beställer flera tester från Huddinge och därmed förbättrar laboratoriets finansiering. För att långsiktigt klara att stärka antidopningsarbetet måste ett högklassigt laboratorium enligt motionärernas uppfattning finnas i Sverige. Därför bör Idrottsutredningens förslag i denna del förverkligas. Detta bör ges regeringen till känna.

I motion Kr26 av Lennart Kollmats m.fl. (fp) yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Dopinglaboratoriet (yrkande 7 delvis). Motionärerna anför att i regeringens presskommentar till den idrottspolitiska propositionen sägs att man föreslår en förstärkning av insatserna mot dopning. Detta påstående åtföljs inte av några konkreta för-

slag. Menar man allvar bör ett första steg vara att garantera Dopinglaboratoriets fortsatta existens.

Tidigare behandling

Även verksamheten vid Dopinglaboratoriet berördes i *proposition 1998/99:3 Åtgärder mot dopning*. Regeringen anförde bl.a. följande (s. 62 f.). Möjligheterna att påvisa förekomst av (detektera) olika medel är av stor vikt för beslut om eventuella sanktioner. Tillförlitligheten i analysresultaten har därför mycket stor betydelse från rättssäkerhetssynpunkt och är beroende av förfarandet vid provtagningen, säkerheten vid den kemiska analysen och tolkningen av analysresultaten. I Sverige utförs det största antalet analyser av Dopinglaboratoriet, avdelningen för Klinisk Farmakologi, Huddinge Sjukhus. Laboratoriet står under Stockholms läns landstings ansvar och finansieras genom de intäkter analysverksamheten inbringar. År 1985 ackrediterades laboratoriet av Internationella Olympiska Kommittén (IOK). De flesta analyserna sker för Riksidrottsförbundets (RF:s) räkning. RF har i avtal med laboratoriet förbundit sig att beställa ett visst antal analyser till ett visst pris. Under år 1997 genomfördes vid Dopinglaboratoriet 2 300 sådana analyser till en kostnad av 1 300 kr per analys. Utöver det genomför laboratoriet ett antal analyser av tester vid internationella idrottsmästerskap i Sverige. Dessutom har laboratoriet även uppdrag från bl.a. sociala myndigheter, ungdomsmottagningar, skolhälsovård, socialtjänst, sjukhus, kriminalvård och näringslivets drogtestverksamhet. Vid Rättsmedicinalverkets rättskemiska avdelning i Linköping utförs också sedan några år tillbaka analyser för att spåra dopningsmedel.

Dopinglaboratoriets verksamhet berördes kort i propositionen under regeringens skäl till en kriminalisering av bruket av dopningsmedel. Därvid anfördes bl.a. (s. 73) att Riksidrottsförbundet i en skrivelse till regeringen redogjort för den stora betydelsen av denna verksamhet, men också uttryckt oro för att minskade intäkter skulle medföra svårigheter för laboratoriet att upprätthålla en hög kvalitet. Regeringen delade uppfattningen att detta är en viktig verksamhet. Genom kriminaliseringen av bruket av dopningsmedel kunde den dessutom få ännu större betydelse. Regeringen gjorde bedömningen att kriminaliseringen kunde komma att leda till en viss ökning av antalet analysuppdrag för Dopinglaboratoriet. Om så blev fallet borde detta innebära att förutsättningarna för laboratoriets verksamhet kunde förbättras.

Några motioner rörande laboratoriets verksamhet väcktes inte då propositionen 1998/99:3 behandlades av riksdagen.

Utskottets bedömning

Enligt utskottets mening är även verksamheten vid Dopinglaboratoriet, Huddinge sjukhus, betydelsefull i arbetet mot dopningsmissbruket i samhället. Det är därför angeläget att laboratoriet har möjlighet att fortsätta med sitt arbete. Från och med den 1 april 1999 gäller ny lagstiftning på dopningsområdet, innefattande bl.a. en kriminalisering av bruket av dopningsmedel.

Utskottet instämmer i regeringens bedömning att kriminaliseringen av bruket av dopningsmedel kan leda till att laboratoriets betydelse ökar och även till att laboratoriet ges ett större antal analysuppdrag. Detta kan innebära att de ekonomiska förutsättningarna för laboratoriets verksamhet kan komma att förbättras. Utskottet utgår från att frågan om laboratoriets framtid noga kommer att följas.

Utskottet föreslår att kulturutskottet avstyrker motionerna Kr23 (m) yrkande 2 delvis, Kr26 (fp) yrkande 7 delvis, Kr27 (c) yrkande 3 och Kr 28 (kd) yrkande 5 delvis.

Stockholm den 27 maj 1999

På socialutskottets vägnar

Ingrid Burman

I beslutet har deltagit: Ingrid Burman (v), Chris Heister (m), Susanne Eberstein (s), Margareta Israelsson (s), Rinaldo Karlsson (s), Chatrine Påls-son (kd), Leif Carlson (m), Hans Hjortzberg-Nordlund (m), Conny Öhman (s), Elisebeht Markström (s), Rolf Olsson (v), Lars Gustafsson (kd), Cristina Husmark Pehrsson (m), Thomas Julin (mp), Kenneth Johansson (c), Kerstin Heinemann (fp) och Tullia von Sydow (s).

Avvikande meningar

1 Dopingjouren

Ingrid Burman (v), Rolf Olsson (v), Thomas Julin (mp) och Kerstin Heinemann (fp) anser att utskottets bedömning under rubriken Dopingjouren vid Huddinge sjukhus bort ha följande lydelse:

Dopingjouren har under många år fungerat som en kunskaps- och rådgivningscentral för hela landet. Utskottet konstaterar att Dopingjouren för närvarande finansieras av läkemedelsföretaget Pharmacia & Upjohn. Det åtagandet upphör i och med utgången av 1999 och någon ny finansiering är inte ordnad. Det betyder att jouren läggs ner vid årsskiftet, vilket i sin tur innebär stor risk för att den kompetens om byggt upp runt jouren skingras, om man inte snart får besked om en fortsatt verksamhet. Dopingjouren samverkar med det landstingsfinansierade Kompetenscentrum för dopingfrågor vid Huddinge sjukhus. Kompetenscentrum utvecklar behandlingsprogram för missbrukare av dopningsmedel och är för sitt arbete beroende av Dopingjouren. Upphör jouren försvinner även centrumets verksamhet. Eftersom Dopingjouren är ett stöd i det nödvändiga arbetet med att bygga upp tillräckliga kunskaper på dopningsområdet och av vikt för såväl utbildning och forskning som för hälso- och sjukvården anser utskottet att staten bör ta upp förhandlingar med Landstingsförbundet om hur Dopingjourens framtid skall kunna tryggas.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motionerna Kr 20 (s) och Kr26 (fp) yrkande 7 delvis bör ge regeringen detta till känna.

2 Dopinglaboratoriet

Kerstin Heinemann (fp) anser att utskottets bedömning under rubriken Dopinglaboratoriet vid Huddinge sjukhus bort ha följande lydelse:

Utskottet noterar att regeringen i sin presskommentar till den idrottspolitiska propositionen uttalat att man föreslår en förstärkning av insatserna mot dopning. Detta påstående åtföljs inte av några konkreta förslag. Ett första steg bör enligt utskottets mening vara att garantera Dopinglaboratoriets fortsatta existens.

Utskottet anser att riksdagen med anledning av motion Kr26 (fp) yrkande 7 delvis bör ge regeringen detta till känna.